

การรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร*
Information Literacy of Freshmen of the Faculty
of Arts, Silpakorn University

บุหลัน กุลวิจิตร**

Bulan Kulavijit

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้นำเสนอการรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรู้สารสนเทศและปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรโดยรวมมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์แต่ละทักษะของการรู้สารสนเทศ พบว่า ทักษะที่นักศึกษามีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดี ๒ ทักษะ คือ ทักษะที่ ๔ ความสามารถในการประเมินสารสนเทศ และทักษะที่ ๓ ความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศ ส่วนทักษะการรู้สารสนเทศที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ทักษะที่ ๕ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอสารสนเทศ ทักษะที่ ๒ ความสามารถ

* บทความวิจัยนี้มาจากโครงการวิจัย เรื่องการรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัยคณะอักษรศาสตร์ (สว.อ.)

** อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ในการเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนทักษะที่นักศึกษามีทักษะต่ำที่สุด คือ ทักษะที่ ๑ ความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศของตนเอง ส่วนปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศ คือ นักศึกษาขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC) รองลงมาคือคะแนนเท่ากัน คือ นักศึกษาไม่สามารถกำหนดคำสำคัญที่เหมาะสมเพื่อการสืบค้น สารสนเทศที่สืบค้นได้ไม่ตรงกับความต้องการ และนักศึกษาไม่ทราบว่าแหล่งสารสนเทศใดบ้างที่ให้ข้อมูลได้ตรงความต้องการ

คำสำคัญ : สารสนเทศ การรู้สารสนเทศ ทักษะการรู้สารสนเทศ

Abstract

This research article focuses on the information literacy of first-year students in the Faculty of Arts, Silpakorn University. The study aims to find out 1) the students' information literacy and 2) their problems in searching for information. The findings indicate that students have average information literacy skills. When analyzing the skill level in each particular area, it is found that their skill in two areas; namely information evaluation and information searching are high. In addition, in three other areas (information analysis, synthesis and usage, information sources and resources identification and recognition of information needs) are all at a medium level.

The problems with information searching are as follows. First, most of the students lack knowledge and skills in searching OPAC.

Second, students find difficulty in selecting the right key words when searching. Third, the information found is not relevant to their needs. Finally the students do not know about information resources which are useful for their searches.

Keywords : information, information literacy, information literacy skills

บทนำ

ในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคที่เรียกว่าสังคมฐานความรู้ หรือ Knowledge Base Society และสารสนเทศก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีบทบาทต่อการสร้างองค์ความรู้ ดังนั้นสารสนเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อทุกคนในสังคม ในขณะที่เดียวกันสารสนเทศได้เกิดขึ้นมาอย่างมากมาย จนสามารถเรียกได้ว่าเป็นช่วงแห่งการทะลักทลายของสารสนเทศ ดังนั้นแล้วหากไม่มีวิธีการในการจัดการที่ดีจะเป็นเรื่องยากที่จะสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้ เพราะฉะนั้นทักษะในการรู้สารสนเทศจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกคนในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากการรู้สารสนเทศ หมายถึง ทักษะความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินผลสารสนเทศที่ได้รับ และการนำสารสนเทศไปใช้ (American Library Association 1989 : 1; Association of College & Research Libraries 2009a ; Council of Australian University Librarians 2001 : 1) ดังนั้นการรู้สารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนในสังคมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และมีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อสภาพการเรียนรู้ทุกรูปแบบ และต่อการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาช่วยให้ผู้เรียนรอบรู้ในเนื้อหาและขยายความคิดออกไป ดังนั้นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตนับว่ามีความ

สำคัญมาก เพราะผู้สอนไม่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ในทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นจะต้องรู้ก่อนที่จะจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย (รังสรรค์ สุกันทา ๒๕๓๓ : ๑๙) จะเห็นได้ว่าสถาบันแต่ละแห่งมุ่งสอนให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเป็น ทำเป็น และฝึกการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อที่จะได้เป็นพลเมืองที่ดี และจรรโลงสังคม ดังนั้น การรู้สารสนเทศจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมาย ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่จำกัดเฉพาะในห้องสี่เหลี่ยมเท่านั้น ผู้เรียนสามารถเรียนตามความสนใจของตนเองโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (สุจิน บุตรดีสุวรรณ ๒๕๔๖ : ๓๙) ในขณะเดียวกัน UNESCO (2007 : 35-37) ได้ให้ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ และเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการศึกษาทุกระดับ และควรมีบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน

การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาได้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นผู้ปฏิบัติ กิจกรรมการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และมุ่งให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ๒๕๔๒ ที่มีสาระหลักคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีแนวคิดส่งเสริมบทบาทของการรู้สารสนเทศและความจำเป็นที่จะต้องสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้สารสนเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๓ : ๒๐) นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) ได้ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในทุกมิติ การรู้สารสนเทศเป็นความรู้ ความสามารถ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตประจำวัน การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยมีแนวคิดในการส่งเสริมความสำคัญของการรู้สารสนเทศจึงจำเป็นต้องสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้สารสนเทศ มีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ มีความสามารถในการแสวงหา เข้าถึง และค้นหาสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รู้เท่าทันสารสนเทศ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รู้จักสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตน สังคมและประเทศชาติ เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนสืบไป และยังได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาของไทยไว้ว่า “ให้คนไทยทุกคนมีทักษะและกระบวนการในการคิด การวิเคราะห์และการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่าง

ต่อเนื้อเรื่องเดิมตามศักยภาพ” (สุจิตร์ สุวภาพ และคณะ ๒๕๕๓ : ๑๘; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๒๕๕๒) ซึ่งการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ สามารถพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (สมาน ลอยฟ้า ๒๕๔๔ : ๔) ดังนั้นการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจึงควรมุ่งส่งเสริมแนะนำให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองเพื่อเปิดโอกาสให้สามารถคิดวินิจฉัยปัญหาในเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล แต่สภาพเป็นจริงในปัจจุบันพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดเพื่อการสืบค้น ทักษะในการประมวลผลความรู้โดยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ ๒๕๔๐ : ๕๘) ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากความสำคัญและความจำเป็นของการรู้สารสนเทศผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เนื่องจากเป็นนักศึกษาที่เพิ่งเริ่มต้นในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาว่ามีการรู้สารสนเทศเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและเตรียมความพร้อมในการวางแผนการสอนการรู้สารสนเทศ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษาคณะอักษรศาสตร์ให้เป็นผู้มีทักษะการรู้สารสนเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรู้สารสนเทศ และเพื่อศึกษาปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา ๒๕๕๒ จำนวน ๒๔๔ คน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบการรู้สารสนเทศของ UCLA Library Instructional Services Advisory Committee

Questionnaire (Caravello 2001) และแบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (มุจลินทร์ ผลกล้า ๒๕๕๐) และใช้แนวคิดจากมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Association of College & Research Libraries 2009b) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยออสเตรเลีย (Council of Australian University Librarians 2001) และมาตรฐานการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย University of California, Los Angeles (UCLA 2001 อ้างถึงใน Caravello 2001) ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง แสดงมาตรฐานการรู้สารสนเทศจาก ๓ สถาบันที่กล่าวมาข้างต้น

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (ACRL)	สมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยออสเตรเลีย (CAUL)	มาตรฐานการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (UCLA)
มาตรฐานที่ ๑ ผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้	มาตรฐานที่ ๑ ผู้รู้สารสนเทศรู้ถึงความต้องการสารสนเทศและกำหนดขอบเขตความต้องการสารสนเทศได้	มาตรฐานที่ ๑ ผู้รู้สารสนเทศเข้าใจปัญหาของตนเองและกำหนดหัวข้อรายงานได้
มาตรฐานที่ ๒ ผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	มาตรฐานที่ ๒ ผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	มาตรฐานที่ ๒ ผู้รู้สารสนเทศใช้แหล่งอ้างอิงและใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ
มาตรฐานที่ ๓ ผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ได้	มาตรฐานที่ ๓ ผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินคุณค่าสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและบูรณาการสารสนเทศที่เลือกสรรแล้วเข้ากับความรู้เดิม	มาตรฐานที่ ๓ ผู้รู้สารสนเทศสามารถค้นคืนสารสนเทศได้

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๓๓ (๒๕๕๔) ฉบับที่ ๒ ๒๓๕

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัย และวิจัย (ACRL)	สมาคมบรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ออสเตรเลีย (CAUL)	มาตรฐานการรู้สารสนเทศ ของมหาวิทยาลัย แคลิฟอร์เนีย(UCLA)
มาตรฐานที่ ๔ ผู้รู้สารสนเทศ ในฐานะบุคคลหรือสมาชิกของ กลุ่มสามารถใช้สารสนเทศใน การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มาตรฐานที่ ๔ ผู้รู้สารสนเทศ สามารถจัดหมวดหมู่ เก็บ รวบรวม ถ่ายโอน และร่าง สารสนเทศที่รวบรวมได้ หรือ ผลิตขึ้นมาใหม่ได้	มาตรฐานที่ ๔ ผู้รู้สารสนเทศ สามารถประเมินสารสนเทศ
มาตรฐานที่ ๕ ผู้รู้สารสนเทศ มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นของ สังคมเกี่ยวกับการใช้และการ เข้าถึงสารสนเทศ รวมถึงการ ใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตาม หลักจริยธรรมและกฎหมาย	มาตรฐานที่ ๕ ผู้รู้สารสนเทศ ควรขยาย ตีกรอบ หรือวาง โครงร่าง หรือสร้างสรรค์ ความรู้ใหม่ โดยบูรณาการจาก ความรู้เดิม และความรู้ใหม่ เป็นของตนหรือของกลุ่มได้	มาตรฐานที่ ๕ ผู้รู้สารสนเทศ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอสารสนเทศได้
	มาตรฐานที่ ๖ ผู้รู้สารสนเทศ มีความเข้าใจบริบททาง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมเกี่ยวเนื่องกับ การใช้ การเข้าถึงสารสนเทศ รวมทั้งใช้สารสนเทศอย่างมี จริยธรรม ชอบด้วยกฎหมาย และเคารพสิทธิต่าง ๆ	
	มาตรฐานที่ ๗ ผู้รู้สารสนเทศ ควรตระหนักถึงการเรียนรู้ ตลอดชีวิต และการมีส่วนร่วม ของพลเมืองนั้นจำเป็นต้องมี การรู้สารสนเทศ	

และผู้วิจัยได้ดัดแปลงและปรับปรุงมาตรฐานดังกล่าวข้างต้นโดยวิเคราะห์ทั้งในด้านความเหมือนและความแตกต่างจึงปรับมาตรฐานการรู้สารสนเทศเป็น ๕ มาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ ผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดความต้องการสารสนเทศของตนเองได้ซึ่งผู้รู้สารสนเทศต้องมีความสามารถกำหนดและอธิบายสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน โดยบอกปัญหาและหัวข้อที่ต้องการศึกษาได้

มาตรฐานที่ ๒ ผู้รู้สารสนเทศสามารถเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ รวมทั้งใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ

มาตรฐานที่ ๓ ผู้รู้สารสนเทศสามารถสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ได้

มาตรฐานที่ ๔ ผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศ โดยประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งสามารถตัดสินใจได้ว่าสารสนเทศที่ค้นคืนได้นั้นเพียงพอและตรงกับความต้องการหรือไม่ หากไม่เพียงพอสามารถสืบค้นเพิ่มเติมได้

มาตรฐานที่ ๕ ผู้รู้สารสนเทศสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศที่ได้ให้สอดคล้องกับปัญหาหรือหัวข้อที่ต้องการ เข้าใจและสามารถเขียนการอ้างอิงแหล่งสารสนเทศได้ รวมถึงสามารถนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้

เมื่อได้แบบทดสอบแล้วมีการนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน ๓๐ คน โดยนำคำตอบที่ได้จากการทดสอบจากกลุ่มเป้าหมายมาหาค่าความเชื่อมั่นของคูเดอร์ (Kuder Richardson method) พบว่า ค่าความเชื่อมั่น คือ ๐.๘๙๔ และความยากง่ายของแบบทดสอบ พบว่า มีค่าความยากง่าย คือ ๐.๕๙๖ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีเข้าไปขอทดสอบในช่วงเวลาเรียนรายวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ลงทะเบียนเรียนทั้งหมดและเก็บแบบทดสอบช่วงท้ายชั่วโมงเรียนพร้อมผู้ช่วยวิจัย จำนวนแบบทดสอบที่ส่งไป ๒๔๔ ชุด ได้รับแบบทดสอบคืนจำนวน ๒๔๔ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

๑. สถานภาพของนักศึกษา

นักศึกษารุ่นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ ๙๑.๓๙ เป็นเพศหญิง มีเพียงร้อยละ ๘.๖๐ เท่านั้นที่เป็นเพศชาย เมื่อจำแนกตามระดับผลการเรียนสะสม พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนในระดับปานกลาง ร้อยละ ๕๘.๖๐ คือเกรดเฉลี่ยระหว่าง ๒.๐๐-๒.๙๙ รองลงมา คือ นักศึกษามีผลการเรียนระดับดี ร้อยละ ๒๕.๐๐ โดยมีเกรดเฉลี่ย ๓.๐๐ ขึ้นไป และมีนักศึกษาร้อยละ ๑๖.๓๙ มีผลการเรียนระดับพอใช้โดยมีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า ๒.๐๐

ในด้านการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้บริการ ๑-๒ ครั้งต่อเดือน ร้อยละ ๓๗.๗๐ รองลงมาคือ ใช้บริการ ๒-๓ ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ ๓๔.๐๐ ใช้บริการ ๑ ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ ๒๒.๑๓ ใช้บริการทุกวัน ร้อยละ ๔.๐๙ และไม่ได้เข้าใช้บริการร้อยละ ๒.๐๐

สำหรับการใช้บริการจากห้องสมุดอื่น ๆ ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยใช้บริการห้องสมุดอื่น ๆ ร้อยละ ๗๔.๑๘ และมีนักศึกษาร้อยละ ๒๕.๘๑ ที่เคยใช้บริการห้องสมุดอื่น ๆ โดยห้องสมุดอื่นที่ใช้บริการ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวังท่าพระ และศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านระดับความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ห้องสมุด การสืบค้นสารสนเทศ และการทำรายงานจากการเรียนวิชา ๔๔๙ ๑๐๕ โลกสารสนเทศนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ ๕๖.๕๕ รองลงมาคือ มีความรู้ระดับมาก ร้อยละ ๓๔.๐๑ มีความรู้ระดับมากที่สุดและระดับน้อย ร้อยละ ๔.๕๐ ส่วนมีความรู้ระดับน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ ๐.๔๐

๒. การรู้สารสนเทศของนักศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ให้นักศึกษาโดยรวมมีระดับการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๓ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๒๖.๙๙ จากคะแนนเต็ม ๔๕ โดยมีคะแนนต่ำสุดที่ ๗ คะแนน และสูงสุดที่ ๔๐ คะแนน

๒๓๘ บทสั้น กุลวิจิตร

เมื่อวิเคราะห์แต่ละทักษะของการรู้สารสนเทศ พบว่า ทักษะที่นักศึกษามี การรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดี ๒ ทักษะ คือ ทักษะที่ ๔ ความสามารถในการประเมิน สารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๖๓.๗๕ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๕.๑๐ จากคะแนนเต็ม ๘ คะแนน และ ทักษะที่ ๓ ความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศ มี คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๕.๐๐ จากคะแนนเต็ม ๘ คะแนน ส่วนทักษะการรู้สารสนเทศที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ทักษะที่ ๕ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอสารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ ๕๘.๗๕ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๙.๔๐ จากคะแนนเต็ม ๑๖ คะแนน ทักษะ ที่ ๒ ความสามารถในการเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ ๕๘.๐๐ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๕.๘๐ จากคะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ส่วน ทักษะที่นักศึกษามีทักษะต่ำที่สุด คือ ทักษะที่ ๑ ความสามารถในการกำหนดความ ต้องการสารสนเทศของตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๖ โดยมีค่าคะแนน เฉลี่ยอยู่ที่ ๑.๖๙ จากคะแนนเต็ม ๓ คะแนน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางด้านล่าง

ตาราง แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด-สูงสุดของคะแนนวัดระดับ การรู้สารสนเทศ จำแนกตามทักษะการรู้สารสนเทศ

ทักษะ ที่	คะแนน เต็ม	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าคะแนน เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด	ระดับการรู้ สารสนเทศ
๑	๓	๑.๖๙	๕๖.๖๖	๐	๓	ปานกลาง
๒	๑๐	๕.๘๐	๕๘.๐๐	๑	๑๐	ปานกลาง
๓	๘	๕.๐๐	๖๒.๕๐	๐	๘	ดี
๔	๘	๕.๑๐	๖๓.๗๕	๐	๘	ดี
๕	๑๖	๙.๔๐	๕๘.๗๕	๐	๑๖	ปานกลาง
รวม	๔๕	๒๖.๙๙	๕๙.๙๓	๗	๔๐	ปานกลาง

หมายเหตุ

ทักษะที่ ๑ คือ ผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดความต้องการสารสนเทศของตนเองได้
 ทักษะที่ ๒ คือ ผู้รู้สารสนเทศสามารถเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ

ทักษะที่ ๓ คือ ผู้รู้สารสนเทศสามารถสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ได้

ทักษะที่ ๔ คือ ผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศได้

ทักษะที่ ๕ คือ ผู้รู้สารสนเทศสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศ และนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้

นอกจากนี้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมีความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศระดับดีในด้าน

– การกำหนด วิเคราะห์แนวคิดหลัก และประเด็นย่อยของเรื่องที่ศึกษาได้

– การตัดสินใจได้ว่าควรใช้สารสนเทศจากแหล่งใด

– การใช้และเข้าถึงสารสนเทศในแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท เช่น มีความเข้าใจเกี่ยวกับเลขเรียกหนังสือ และ URLs สามารถนำไปใช้ในการค้นหาทรัพยากรห้องสมุดและเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ และ

– การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ

อย่างไรก็ตามในส่วนทักษะการรู้สารสนเทศในด้านความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศของตนเอง นักศึกษาทำคะแนนได้ระดับน้อยที่สุด คือ การกำหนดคำถาม ปัญหา และหัวข้อที่ต้องการศึกษา

๓. ปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษา

การวิเคราะห์ปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหาน้อยในร้อยละที่ค่อนข้างสูง ๓ ลำดับแรก คือ นักศึกษาขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC) ร้อยละ ๗๑.๓๑ รองลงมามีคะแนนเท่ากัน คือ นักศึกษาไม่สามารถกำหนดคำสำคัญที่เหมาะสมเพื่อการสืบค้น สารสนเทศที่สืบค้นได้ไม่ตรงกับความต้องการ และนักศึกษาไม่ทราบว่าแหล่งสารสนเทศใดบ้างที่ให้ข้อมูลได้ตรงความต้องการ ร้อยละ ๖๐.๖๕ และสารสนเทศที่มีเก่าเกินไป ร้อยละ ๕๙.๐๑

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีหัวข้อและประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังนี้

๑. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากร้อยละ ๕๖.๕๕ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ คณะอักษรศาสตร์มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ห้องสมุด การสืบค้นสารสนเทศ และการทำรายงานจากการเรียนวิชา ๔๔๙ ๑๐๕ โลกสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบกับการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ยังไม่เน้นการทำรายงานหรือโครงการวิจัยจึงทำให้นักศึกษาไม่มีทักษะในการค้นคว้าและสืบค้นสารสนเทศ และแม้ว่าทางห้องสมุดจะมีการจัดปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งอาจเป็นเพราะนักศึกษาขาดแรงกระตุ้นทั้งจากอาจารย์และห้องสมุดจึงทำให้นักศึกษาขาดโอกาสที่จะรู้วิธีการสืบค้น วิธีใช้ห้องสมุด และไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดมีให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังคณา แวขอเหาะ (๒๕๕๓) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง และทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยเซาท์อีสต์บางกอก นักศึกษาส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง (อารีย์ เพชรหวน ๒๕๕๒) และ งานวิจัยของ มุจลินทร์ ผลกล้า (๒๕๕๐) พบว่าการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุพิศ บายคายคม (๒๕๕๐) ที่พบว่า การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ปภาดา เจียวกั๊ก ๒๕๔๗)

เมื่อวิเคราะห์การรู้สารสนเทศโดยจำแนกตามทักษะ พบว่า

๑.๑ ทักษะด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศของตนเอง พบว่า นักศึกษามีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนักศึกษาไม่สามารถกำหนดคำถาม ปัญหา และหัวข้อที่ต้องการศึกษารวมถึงการกำหนดคำศัพท์หรือคำสำคัญที่เกี่ยวข้องได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาในรายวิชา ๔๔๙ ๑๐๕ โลกสารสนเทศยังขาดใน

เรื่องของการระบุปัญหาและขอบเขตของสารสนเทศ การปรับปรุงหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้า การกำหนดคำศัพท์หรือคำที่เป็นตัวแทนของเรื่องที่ศึกษา และบางเรื่องสอนแค่ความรู้พื้นฐานเท่านั้น เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำสำคัญ หัวเรื่อง และเทคนิคการค้นหาต่าง ๆ จึงทำให้ไม่สามารถวางแผนในการค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปภาดา เจียวก๊ก (๒๕๔๗) ที่พบว่านิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีการรู้สารสนเทศด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศของอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชาที่มีการรู้สารสนเทศด้านความสามารถในการตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศในระดับปานกลาง (สุพิศ บายคายคม ๒๕๕๐) และงานวิจัยของ อังคณา แวซอเหาะ (๒๕๕๓) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีความสามารถกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ในระดับปานกลาง

๑.๒ ทักษะการเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ พบว่า นักศึกษามีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาไม่ค่อยรู้จักแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์เพียง ๑-๒ ครั้งต่อเดือนและไม่เคยใช้บริการของห้องสมุดอื่น ๆ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะในการปฐมนิเทศห้องสมุดอาจยังไม่ได้อธิบายชัดเจนถึงเรื่องของประเภททรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดที่นักศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาซึ่งอาจเป็นเพราะเวลาในการปฐมนิเทศมีจำกัด หรือจำนวนนักศึกษาในกลุ่มที่เข้าร่วมปฐมนิเทศมีจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาวดี ศรีสุตตา (๒๕๔๙) พบว่า นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีทักษะด้านการกำหนดแหล่งสารสนเทศและกลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ อังคณา แวซอเหาะ (๒๕๕๓) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครมีความสามารถด้านการเลือกสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณและเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง

๑.๓ ทักษะการสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ

ประเภทต่าง ๆ พบว่า นักศึกษามีความสามารถอยู่ในระดับดี เนื่องจากนักศึกษาสามารถใช้และเข้าถึงสารสนเทศในแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท เช่น มีความเข้าใจเกี่ยวกับเลขเรียกหนังสือ และ URLs สามารถนำไปใช้ในการค้นหาทรัพยากรห้องสมุดและเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ และอาจเป็นเพราะเนื้อหาในรายวิชา ๔๔๙ ๑๐๕ โลกสารสนเทศได้สอนเกี่ยวกับระบบที่ใช้ในการจัดเก็บทรัพยากร รวมถึง URLs ของห้องสมุดต่าง ๆ ที่สามารถทำให้นักศึกษาเข้าถึงทรัพยากรห้องสมุดได้ รวมถึงการใช้ search engine ในการสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kurbanoglu (2003) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย Hacettepe ประเทศตุรกีมีการรู้สารสนเทศด้านการใช้กลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศในระดับมาก ส่วนนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีทักษะการรู้สารสนเทศในการสืบค้นสารสนเทศอยู่ในระดับดี (สุดาวดี ศรีสุดา ๒๕๔๙) และนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกมีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศอยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ การใช้เทคโนโลยีช่วยนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ และการพบทวนกลยุทธ์การสืบค้น (อารีย์ เพชรหวน ๒๕๕๒)

๑.๔ ทักษะการประเมินสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความสามารถอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศอาจเป็นเพราะเนื้อหาในรายวิชา ๔๔๙ ๑๐๕ โลกสารสนเทศได้สอนในเรื่องของวิธีการประเมินและคัดเลือกแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศโดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของการจัดทำหรือผู้จัดทำ ความทันสมัย วิธีการเขียน และการจัดเรียงเนื้อหา จึงทำให้นักศึกษาสามารถพิจารณาได้ว่าสารสนเทศที่ได้จากแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศนั้นมีความน่าเชื่อถือพอที่จะนำมาใช้ในการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลรัตน์ สุขมาก (๒๕๔๗) ที่พบว่าระดับการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ ๑ อยู่ในระดับมาก และนักศึกษามหาวิทยาลัย Hacettepe ประเทศตุรกีมีการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศในระดับมาก (Kurbanoglu 2003)

๑.๕ ทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศได้ รวมถึงสามารถนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากระบบการศึกษาไทยตั้งแต่ชั้นพื้นฐานเป็นระบบที่ฟังจากครูอย่างเดียว เป็นการเรียน

การสอนแบบท่องจำ นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ไม่เป็น ทำให้การศึกษาไทยเป็นระบบป้อนเข้าอย่างเดียว ไม่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันหรือมีก็น้อยมาก นักเรียนมีการสนใจใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองน้อยทำให้เด็กคิดและวิเคราะห์ไม่เป็น ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการติดตามการปฏิรูปการศึกษาในรอบ ๖ ปี หลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยประเมินจากคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ๑๗,๕๖๒ แห่งทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑ ของโรงเรียนทั้งหมด พบว่า การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นผู้เรียนให้รู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีคุณภาพพออยู่ระดับ ร้อยละ ๑๓.๕ การประเมินคุณภาพทางด้านผู้เรียนพบว่า ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำมากในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ มีคุณภาพระดับดีเพียงร้อยละ ๑๑.๑ และการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพดีเพียงร้อยละ ๒๖.๕ ของสถานศึกษาทั้งหมด (บุญธิสา ส่งแสง ๒๕๕๔ : ออนไลน์) และนอกจากนี้นักศึกษาให้ความสำคัญกับทักษะในการคิดวิเคราะห์น้อยกว่าทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และทักษะการใช้ห้องสมุด (Hartman 2011) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลรัตน์ สุขมาก (๒๕๔๗) พบว่า ระดับการรู้สารสนเทศด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ ๑ อยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ สุพิศ บายคายคม (๒๕๕๐) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา มีการรู้สารสนเทศด้านความสามารถประยุกต์สารสนเทศใหม่ และสารสนเทศที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างแนวคิดใหม่หรือสร้างความเข้าใจใหม่อยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีทักษะการรู้สารสนเทศในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง (สุดาวดี ศรีสุตตา ๒๕๔๙)

๒. ปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศของนักศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหาน้อยในร้อยละที่ค่อนข้างสูง ๓ ลำดับแรก คือ นักศึกษาขาดความรู้และทักษะในการสืบค้นรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC) อาจเนื่องมาจากเวลาในการเรียนวิชา ๔๔๗

๑๐๕ โลกสารสนเทศมีจำกัดเพียง ๑ ชั่วโมง ทำให้นักศึกษาไม่ค่อยได้ฝึกปฏิบัติในการสืบค้นรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC) ประกอบกับนักศึกษาไม่ค่อยใช้บริการจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ และไม่เคยใช้บริการจากห้องสมุดอื่น ๆ จึงทำให้นักศึกษาไม่มีประสบการณ์และทักษะในการสืบค้นรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC) รองลงมา คือ นักศึกษาไม่สามารถกำหนดคำสำคัญที่เหมาะสมเพื่อการสืบค้น สารสนเทศที่สืบค้นได้ไม่ตรงกับความต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาขาดทักษะในการสืบค้นสารสนเทศ นักศึกษาไม่สามารถกำหนดคำที่เหมาะสมในการสืบค้นรวมทั้งไม่สามารถใช้คำสำคัญหลายคำที่มีความหมายเหมือนกันเพื่อให้สามารถสืบค้นสารสนเทศได้ตามความต้องการ และนักศึกษาไม่ทราบว่ามีแหล่งสารสนเทศใดบ้างที่ให้ข้อมูลได้ตรงความต้องการอาจเกิดจากการที่นักศึกษาไม่ค่อยใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุด ส่วนใหญ่จะสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ อารีย์ เพชรหวน (๒๕๕๒) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยเซารัสที่บางกอก มีปัญหาการสืบค้นสารสนเทศในระดับมาก คือ สารสนเทศที่ค้นได้ไม่ตรงความต้องการ สารสนเทศที่ค้นได้มีจำนวนน้อยเกินไป และนักศึกษาไม่ทราบว่ามีแหล่งสารสนเทศที่ใดบ้าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ควรจัดเตรียมการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศที่พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศโดยอาจปรับปรุงหลักสูตรในรายวิชาโลกสารสนเทศให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะอักษรศาสตร์มีทักษะน้อยในเรื่องความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศของตนเอง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนควรทำเป็นสื่อออนไลน์เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะในเรื่องของการระบุปัญหาและขอบเขตของสารสนเทศ ความสามารถในการปรับปรุงแก้ไขสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมถึงการกำหนดคำสำคัญที่เป็นตัวแทนของเรื่องที่ศึกษาได้ (Concept Mapping) และควรมีการแนะนำแหล่งสารสนเทศรวมทั้งเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศเพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

๒. คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ควรจัดรายวิชาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศเป็นรายวิชาบังคับให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ เพื่อให้ นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าสร้างทักษะในการรวบรวมสารสนเทศ ทักษะในการสืบค้นสารสนเทศรวมถึงการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการสืบค้นสารสนเทศ และทักษะความสามารถในการประเมิน และสังเคราะห์สารสนเทศ ตลอดจนสามารถนำสารสนเทศที่ได้รับไปใช้ในการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ในการจัดการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ห้องสมุดควรจัดให้ทั่วถึงสำหรับนักศึกษาทุกคนและควรใช้เวลาให้มากขึ้นเพื่อแนะนำทรัพยากรสารสนเทศและเครื่องมือช่วยค้น เช่น ฐานข้อมูลบรรณานุกรมออนไลน์ที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น (OPAC) และฐานข้อมูลออนไลน์ที่ห้องสมุดบอกรับเพื่อให้นักศึกษารู้จักและสามารถสืบค้นได้ รวมถึงควรมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของห้องสมุดและเข้าใช้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ สุขมาก. การรู้สารสนเทศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ ๑. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- บุญณิสสา ส่งแสง. ทำไมระบบการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๔. เข้าถึงได้จาก <http://school8.education.police.go.th/technical/technical05.html>
- ปภาดา เจียวก๊ก. การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗.
- บุญจันทร์ ผลกล้า. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๐.
- รังสรรค์ สุกันทา. “การรู้สารสนเทศ : ขีดความสามารถที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้ตลอด ชีวิต.” วารสารครุศาสตร์ ๒๘, ๓ (มิถุนายน ๒๕๔๓) : ๑๗-๒๔.
- สมาน ลอยฟ้า. “การรู้สารสนเทศ : ทักษะที่จำเป็นสำหรับสังคมสารสนเทศ.” บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. ๑๙, ๑ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๔๔) : ๑-๖.
- สุจิตร์ สุภาพ และคณะ. รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง แหล่งเรียนรู้และการรู้ สารสนเทศของประชาชนในชุมชนเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๓.
- สุจิน บุตรดีสุวรรณ. การรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. วารสาร สารนิเทศ ๑๐, ๑-๒ (มกราคม-ธันวาคม ๒๕๔๖) : ๓๕-๔๓.
- สุดาวดี ศรีสุดตา. ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๓๓ (๒๕๕๔) ฉบับที่ ๒ ๒๔๗

วิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, ๒๕๔๙.

สุพัฒน์ สองแสงจันทร์. แบบจำลองการรู้สารสนเทศ. วารสารบรรณศาสตร์ ๑๒, ๒
(ธันวาคม ๒๕๔๐) : ๕๗-๖๘.

สุพิศ บายคายน. การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
บูรพา, ๒๕๕๐.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙)
[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒. เข้าถึงได้จาก http://www.onec.go.th/plan/surang/plan_su.htm.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. ปฏิรูป
การเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, ๒๕๔๓.

อังคณา แวซอหะ และสุทธาทิพย์ เกียรติวานิช. รายงานวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, ๒๕๕๓.

อารีย์ เพชรหวน. รายงานวิจัยเรื่องทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเซาธ์อีสท์
บางกอก, ๒๕๕๒.

American Library Association. Presidential Committee on Information Literacy :
Final Report. Chicago : American Library Association, 1989.

Association of College & Research Libraries. Information Literacy Competency
Standards for Higher Education [Online]. Accessed 10 January 2009a.
Available from [http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/information
literacycompetency.cfm#ildef](http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/information literacycompetency.cfm#ildef).

Association of College & Research Libraries. Information Literacy Competency
Standards for Higher Education : Standards, Performance Indicators,
and Outcomes [Online]. Accessed 10 January 2009b. Available from

<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/informationliteracycompetency.cfm#stan>.

Caravello, P.S. et al. **Information competencies at UCLA : Reports of a survey project.** Los Angeles : University of California, 2001.

Council of Australian University Librarians. **Information literacy standards.** Canberra : Council of Australian University Librarians, 2001.

Hartman, Elizabeth. **Understanding of Information Literacy : The Perceptions of First Year Undergraduate Students at the University of Ballarat** [Online]. Accessed 19 July 2011. Available from <http://www.alia.org.au/publishing/aarl/32.2/full.text/hartmann.html>.

Kurbanoglu, Serap S. "Self-Efficacy : a Concept Closely Linked to Information Literacy and Lifelong Learning." **Journal of Documentation** 59, 6 (April-June 2003) : 635-646.

